

Kalkınma Ajanslarının Bölge Alternatif Turizm Pazarına Etkileri: Trakya Kalkınma Ajansı Örneği

Gülüm Burcu DALKIRAN¹

Gamze SARICA²

¹Dr.Öğr.Üys., Trakya Üniversitesi / Edirne Sosyal Bilimler MYO, Turizm ve Otel İşletmeciliği,
burcudalkiran@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7396-8771.

²Uzman, Trakya Kalkınma Ajansı / Tekirdağ Yatırım Destek Ofisi, GSarica@trakya.org.tr, ORCID: 0000-0001-5510-7268

Özet: Bu çalışmanın amacı; Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2013-2019 yılları arasında hibe desteği verilen turizm projelerinin, bölgede alternatif turizm türlerinin gelişmesine sağladığı katkısını ortaya çıkarabilmektir. Bu amaçla; ajansa yapılan başvuru sonucunda 2013-2019 yılları arasında desteklenen 1951 projeye ilişkin verilere ulaşılmıştır. Ajansın veri tabanındaki ham veriler düzenlenerek, belirlenen tarama ve seçim ölçütlerine uygun 72 turizm projesi örnekleminde yer alan proje verileri analiz edilmiştir. Doküman incelemesi tekniğiyle elde edilen nitel veriler çeşitli kategorilerde toplanarak, betimsel analiz yapmaya uygun hale getirilmiştir. Mali destek kapsamında desteklenen projelerin kültür turizmi, ekoturizm, kırsal turizm, enoturizm gibi alternatif turizm türlerinin gelişimine destek olduğu, projelerin altyapı/üstyapı yatırımlarına odaklı temel faaliyetleri içerdiği ulaşılan temel sonuçlar arasındadır. Bunun yanı sıra desteklenen projelerin yıllar bazında artış göstermesi ve destek alan kurumların %80,5'inin kamu kurumu ve mahalli idarelerden oluşması; alternatif turizm pazarına yönelik kamusal boyutta verilen önemin önemli bir göstergesi olarak görülmektedir. Trakya Kalkınma Ajansı sadece mali destek kapsamında desteklediği alternatif turizm projeleri ile değil, kendi güdümünde yürütmüş olduğu projelerle de bölge turizm pazarına yeni destinasyonlar kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Trakya Kalkınma Ajansı, Alternatif turizm, Mali destek programı.

The Effects of Development Agencies on the Regional Alternative Tourism Market: The Case of Trakya Development Agency

Abstract: The aim of this study is to reveal the contribution of the tourism projects, which were given grant support between 2013-2019 by the Trakya Development Agency to the development of alternative tourism types in the region. For this purpose; As a result of the application made to the agency, data on 1951 projects supported between 2013-2019 were reached. The project data in 72 tourism projects samples in accordance with the determined screening and selection criteria were analyzed by editing raw data in the agency's database. The qualitative data obtained through the document analysis technique were collected in various categories and it has been made suitable for descriptive analysis. The projects supported within the scope of financial support have supported the development of alternative tourism types such as cultural tourism, ecotourism, rural tourism and enoturizm, and it is among the main results achieved that the projects include basic activities focused on infrastructure / superstructure investments. In addition to this, the increase in the supported projects on a yearly basis and the fact that 80.5% of the institutions receiving support consist of public institutions and local administrations; It is seen as an important indicator of the importance given to the alternative tourism market in the public dimension. Trakya Development Agency brings new destinations to the regional tourism market not only with the alternative tourism projects it supports within the scope of financial support, but also with the projects carried out under its own direction.

Keywords: Trakya Development Agency, Alternative tourism, Financial support program.

1. GİRİŞ

Turizm; birden fazla sektörü doğrudan ve dolaylı yollardan etkileyen, yerel, bölgesel ve ulusal kalkınmaya önemli katkıları olan bir endüstridir. İstihdam, kalkınma ve cari işlemler açığını kapatmadaki olumlu etkisi sebebiyle turizm sektörü, gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler tarafından her dönem öncelikli alanlar arasında yerini almıştır. Bu durum ülkeler arasında turizm sektöründen elde edilen gelir anlamında bir rekabete sebep olmaktadır. Dolayısıyla ülkeler bu rekabetten avantajlı çıkmak ve turistlerin değişen istek ve beklentilerine cevap verebilmek amacıyla alternatif

turizm türlerini planlamak ve geliştirmek durumundadır (Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002).

Ülkemiz özellikle 1980'lerde yapılan atılımlarla turizmdeki potansiyelini ortaya koymuş ve global turizm sektörü içerisindeki önemli oyuncularından biri haline gelmiştir. Türkiye ödemeler dengesi, istihdam ve kalkınmaya olan etkisi nedeniyle turizmi stratejik sektörlerden biri olarak belirlemiştir. Bunun yanı sıra ülkemiz tüketici eğilimlerini de dikkate alarak turizm çeşitlendirmesini hayata geçirmeyi ve sektördeki dönüşümü sağlayarak rekabet avantajı elde etmeyi planlamaktadır.

Öncelikli gelişme alanlarından biri olarak turizm sektörüne, 2019-2023 dönemini kapsayan 11. Kalkınma Planı'nda da aşağıdaki gibi yer verilmiştir.

“Değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesi ile konaklama süresi ve konaklama dışı harcamaların artırılması, her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde sektörde dönüşümün gerçekleştirilmesi ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması temel amaçtır.” (SBB, 2019).

11. Kalkınma Planı'nda yer alan hedeflere ulaşılmasında farklı kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları bulunmakla birlikte merkez ve yereldeki kamu, özel sektör ve sivil toplum ile iş birliği içerisinde turizm çalışmalarını öncelikli çalışma alanı olarak belirleyen bölgesel kalkınma ajanslarının rolü de oldukça önemlidir. Bu noktada ülkemizde yapılan turizm planlamalarının kalkınma ajanslarının kuruluşuyla birlikte merkezi planlamalardan bölgesel planlamalara doğru bir modele evrilmekte olduğu ifade edilmektedir (Alvarez, Ertuna, Ünalın & Hatipoğlu, 2014).

Bölgesel kalkınma ajansları, Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında 25 Ocak 2006 tarih ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun ile bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını azaltmak amacıyla kurulmuş ve Türkiye idari sisteminde yerini almıştır. 26 farklı kalkınma ajansının kurulmasıyla birlikte her ajans çalışma alanlarını belirlemiş ve bu doğrultuda faaliyetlerini yürütmeye başlamıştır. Buldukları bölgede kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında iş birliğini sağlayarak koordinatör rolünü üstlenen ajansların birçoğu, turizmin bölgesel kalkınmada bir araç olarak (Tosun, Timothy & Öztürk, 2009) kullanılabileceğinden hareketle, sektörü öncelikli çalışma alanlarından biri olarak belirlemiştir. TR21 Trakya Bölgesi Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde faaliyet gösteren Trakya Kalkınma Ajansı da yerelde kalkınmanın sağlanabilmesi amacıyla hem hibe destekleri hem de kendi güdümünde yürüttüğü projelerle turizm alanında çalışmalar yapmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2013-2019 yılları arasında hibe desteği verilen turizm projelerinin, bölgede alternatif turizm türlerinin gelişmesine sağladığı katkıyı ortaya

çıkarmaktır. Çalışmanın kavramsal çerçevesinde bölgesel kalkınma ajansları ve alternatif turizme yönelik kavramlar açıklanarak; Trakya Kalkınma Ajansı'nın (TKA) kendi güdümünde gerçekleştirdiği alternatif turizm konulu projelerin değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında ise TKA'nın mali destek verdiği projelerin alternatif turizme katkılarını ortaya çıkarmak amaçlı Ajanstan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenerek betimsel analizi yapılmıştır.

2. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI

Küreselleşen dünyada artan rekabetin de etkisiyle ülkeler bu durumla mücadele edebilmek ve olası fırsatlardan yararlanabilmek için merkezi kalkınma planlarından ziyade bölgesel planlamalara yönelmeye başlamış ve bu çerçevede yeni düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Bölgesel planlama odaklı yaklaşımda, karar alma ve uygulama süreçleri ağırlıklı olarak bölge aktörlerine ait olmaktadır ve böyle bir yaklaşımda kilit rol oynayan kurumlar olarak bölgesel kalkınma ajansları karşımıza çıkmaktadır (Akiş, 2011). Dünyada ilk uygulamaları 1930'lu yıllarda ABD'de görülen kalkınma ajansları (Polat ve Yılmaz, 2014) ülkemizde, 25 Ocak 2006 tarih ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun ile temelde bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması ve gelir eşitsizliğinin giderilmesi amacıyla kurulmuştur. AB üyeliği süreçlerinin hızlanmasıyla birlikte gündeme gelen kalkınma ajanslarının kuruluşu öncesinde AB standartlarına uygun İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) oluşturulmuştur. Bu sınıflandırmayla birlikte ülke genelinde üç düzeyde istatistikî bölge birimi belirlenmiştir. 2004-2006 yıllarını kapsayan Ön Ulusal Kalkınma Planının (ÖÜKP) hazırlanmasıyla bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri tespit edilmiş ve bölgesel kalkınma planlarının oluşturulması hedeflenmiştir (Eren & Cidecigiller, 2011). Bu gelişmeler sonrasında 5449 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte İzmir Kalkınma Ajansı ve Çukurova Kalkınma Ajansı pilot ajanslar olarak kurulmuştur. 22.11.2008 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 10.11.2008 tarihli 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 8, 25.07.2009 Tarihli 27299 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2009/15236 Sayılı Bakanlar Kurulu ile on altı kalkınma ajansı kurularak ülke genelinde 26 kalkınma ajansı faaliyetlerine başlamıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş ile birlikte Kalkınma Ajansları, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde kurulan Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda faaliyetlerini

sürdürmeye devam etmektedir (T.C. Resmi Gazete, 4 no'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15.07.2018, Sayı: 30479). İlgili kararnamede Kalkınma Ajansları görev ve yetkileri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- a) Yerel yönetimlerin plânlama çalışmalarına teknik destek sağlamak.
- b) Bölge plân ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bildirmek.
- c) Bölge plân ve programlarına uygun olarak bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve bu kapsamdaki projelere destek sağlamak.
- d) Bölgede kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plân ve programlar açısından önemli görülen diğer projeleri izlemek.
- e) Bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek.
- f) Bölgesel gelişmeye yönelik Ajansa tahsis edilen iç ve dış kaynaklı fonları, bölge plân ve programlarına uygun olarak kullanmak veya kullanılmak.
- g) Bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik araştırmalar yapmak, yaptırmak, başka kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı araştırmaları desteklemek.
- h) Bölgenin iş ve yatırım imkânlarının, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtım yapmak veya yaptırmak.
- i) Bölge illerinde yatırımcıların, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemlerini, ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde sonuçlandırmak üzere tek elden takip ve koordine etmek.
- j) Yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlayarak küçük ve orta ölçekli işletmelerle yeni girişimcileri desteklemek.
- k) Türkiye'nin katıldığı ikili veya çok taraflı uluslararası programlara ilişkin faaliyetlerin bölgede tanıtımını yapmak ve

bu programlar kapsamında proje geliştirilmesine katkı sağlamak.

- l) Ajansın faaliyetleri, malî yapısı ve ajansla ilgili diğer hususların güncel olarak yayımlanacağı bir internet sitesi oluşturmak.

Trakya Kalkınma Ajansı (TRAKYAKA), kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında işbirliğini desteklemek, kaynakların yerinde ve etkin kullanılmasını sağlamak ve yerel potansiyeli hareket geçirerek bölgenin sosyo-ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla Tekirdağ merkez olmak üzere Edirne ve Kırklareli illerinde, 14 Temmuz 2009 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuştur. Ajans faaliyetleri 2010 yılı Mayıs ayı itibariyle aktif olarak başlamıştır. TRAKYAKA, bölgesel kalkınmanın sağlanması amacıyla kamu kesimi, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik planlama, programlama ve koordinasyon faaliyetleri gerçekleştirmekte ve sosyo-ekonomik gelişimin sağlanması için sonuç odaklı programlar yürütmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı 1, 2020).

Ülkemizde yerel-bölgesel potansiyeli harekete geçirerek bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarını azaltmak üzere politika üreten ve bu politikaların hayata geçirilmesi amacıyla yereldeki paydaşlar arasında koordinatör rolünü üstlenen ajanslar, faaliyet gösterdikleri bölgelerin sahip oldukları potansiyellere göre çalışma alanlarını belirlemektedir. Bu çalışma alanlarından bazıları yerel ve bölgesel dinamiklere göre değişmekle birlikte tarım, turizm, girişimcilik, savunma sanayi, tohumculuk gibi sektörlerdir (Trakya Kalkınma Ajansı 2, 2020). Bu noktada ajansların referans kaynakları bölge planları olmaktadır. Bölge planları doğrultusunda hazırlanan sektörel planlar da ajanslar için bu referans kaynaklarındadır.

Trakya Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan faaliyet raporları incelendiğinde Ajansın turizm sektörünü öncelikli çalışma alanlarından biri olarak belirlediği görülmüştür. Bu kapsamda Trakya Turizm Master Planı hazırlanmış, bölgenin turizm değerlerinin tanıtımını amacıyla fuar katılımları gerçekleştirilmiş, mali destek programları kapsamında her dönem turizm sektörü öncelikler arasında yer almış ve alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan tematik tur programlarının pazarlanmasına yönelik faaliyetler yürütülmüştür (Trakya Kalkınma Ajansı 3, 2020)

2.1. Trakya Kalkınma Ajansı'nın Turizm Odaklı Çalışmaları

Trakya Kalkınma Ajansı'nın öncelikli çalışma alanlarından birisi de turizm sektörüdür. Bu kapsamda 2013 yılında hazırlanan Trakya Bölgesi Turizm Master Planı 5 temel amaç üzerine kurgulanmıştır:

1. *Sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde turizmde Trakya kimliğinin oluşturulması*
2. *Trakya Bölgesi'nin ulusal ve uluslararası turizm pazarından aldığı payın artırılması*
3. *Turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması*
4. *Ziyaretçiler için turizm deneyiminin farklılaştırılması ve kalite yönünden ziyaretçi memnuniyetinin sağlanması*
5. *Yerel paydaşların turizmin geliştirilmesi ve uygulanması sürecine katılımının sağlanması. (Trakya Kalkınma Ajansı,4).*

Turizm Master Plan'da belirtilen hedeflere ulaşabilmek amacıyla Ajans, mali destek programlarıyla kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının turizm projelerini desteklemektedir. Proje destekleri dışında Ajans Plan'la uyumlu olarak "sağlık turizmi" "kırsal turizm" ve "kültür turizmi" temalarında bölgede çalışmalar yürütmektedir.

Trakya Bölgesi gelişmiş sağlık altyapısı ve lojistik konumu ile sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin değerlendirilmesi ve bölgede turizmden elde edilen gelirin artırılması amacıyla alternatif turizm türlerinden biri olan sağlık turizminin geliştirilmesi konusunda Ajans koordinasyon rolünü üstlenmiş, verdiği mali desteklerin yanı sıra paydaş kurum temsilcilerine verilen eğitim ve danışmanlık ile tanıtım ve pazarlama faaliyetleriyle bölgede sağlık turisti sayısının artışına katkı sağlamıştır (Trakya Kalkınma Ajansı, 6).

Trakya Bölgesi'nde turizmde çeşitliliğin sağlanabilmesi hedefine yönelik olarak TKA, sağlık turizminin yanı sıra Kırklareli Merkez, Vize ve

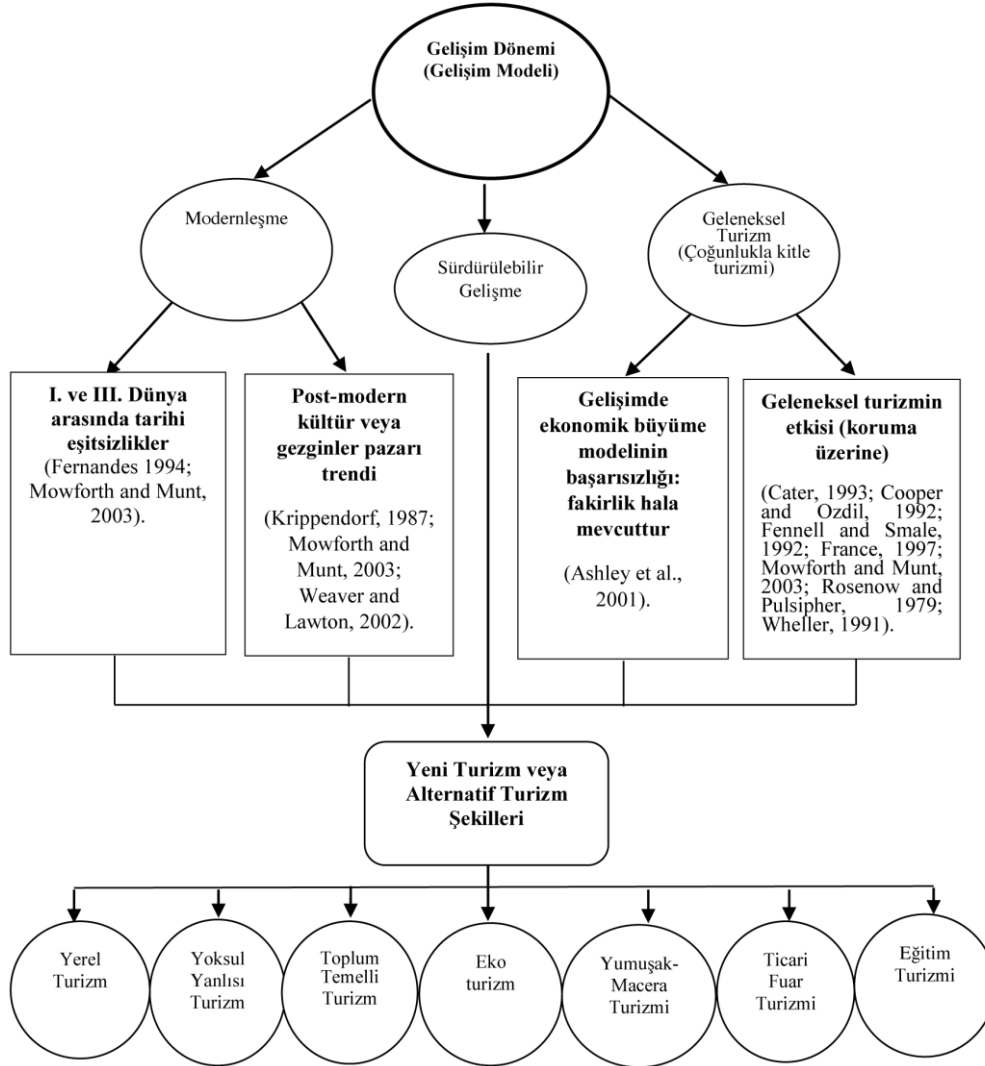
Demirköy ilçelerinde kırsal turizmin geliştirilmesi amacıyla kendi güdümünde bir proje geliştirmiştir. Bu proje ile hedef bölgenin altyapısı kırsal turizmde uygun hale getirilmiş, 7 ayrı konseptte yeni tur paketleri oluşturulmuş, rotalar hazırlanmış ve tur operatörlerine yönelik tanıtım ve pazarlama faaliyetleri düzenlenmiştir. 2017 yılı itibarıyla başlayan proje sonucunda tur paketleri 10 farklı tur acentesinin programına girmiştir ve bölgede turist sayısında artış olduğu gözlenmiştir. (Trakya Kalkınma Ajansı, 3).

Ajansın bölge turizmine yönelik bir diğer projesi de Mimar Sinan rotası oluşturulmasıdır. Trakya Kalkınma Ajansı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (TURING) ile bölgede kültür turizminin geliştirilmesi amacıyla Mimar Sinan'ın İstanbul ve Trakya'daki eserlerini kapsayacak bir rota oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmüştür. Mimar Sinan'ın "ustalık eserim" olarak tanımladığı Selimiye Cami ve Külliyesi'nin Edirne'de bulunuyor olması bu çalışmanın hayata geçirilmesindeki en önemli nedendir. İstanbul'daki Mimar Sinan eserleriyle Trakya Bölgesi'nin farklı noktalarında bulunan külliye, bedesten, köprü, cami gibi yapılar tarih, kültür ve mimari ilgisi turistler için alternatif bir rotada birleştirilmiştir. "Bir Payitahttan Diğere Yolculuk" isimli rotada yer alan eserler için envanter ve rehber el kitapları hazırlanmış ve tur operatörlerine tanıtılmıştır. (Trakya Kalkınma Ajansı, 3).

2.2. Alternatif Turizm

Turizm hareketliliğinin tüm dünyada yoğun bir şekilde gerçekleştiği dönemlerde kitle turizmi kapsamında ağırlıklı olarak deniz-kum-güneş odaklı turizm faaliyetleri ön plana çıkmıştır (Gülbahar, 2009). Zaman içerisinde kitle turizminin çevre üzerinde yarattığı olumsuz sonuçlar (Erdoğan, 2014), sürdürülebilirliğin sorgulanmaya başlanması ve tüketicilerin değişen beklenti ve taleplerinin karşılanabilmesi amacıyla destinasyon yöneticileri alternatif turizm planlamalarına yönelmeye başlamıştır.

Şekil 1: Alternatif Turizmin Doğuşu

Kaynak: Leksakundilok, 2004:97; Baytok, Pelit & Soybalı, 2017.

Kitle turizminin çevre üzerinde yarattığı olumsuz etkiler ve sürdürülebilirlik çalışmalarının yanında, alternatif turizm faaliyetlerine yönelim post-modernizm süreciyle de açıklanmaktadır (Baytok, Pelit & Soybalı, 2017). Modern dönemde sistemin belirlediği rutinler ve kitlesel talepler, post-modern dönemle birlikte birey odaklı bir hal almış ve dolayısıyla büyük kitlelere yönelik tek tip paket tur/programlar yerine bireylerin kendi tercihlerine göre şekillenebilecek alternatif turizm faaliyetleri planlanmaya ve geliştirilmeye başlanmıştır. Post-modern döneme geçişin sosyal yapıda meydana getirdiği değişim, turizmde de tüketici beklenti ve taleplerini etkilemiştir (Şekil 1).

Literatür incelendiğinde alternatif turizmin genel kabul gören bir tanımının bulunmadığı görülmektedir (Tricarchi & Karamanis, 2017). Tanımların bazılarında alternatif turizmin kitle turizminin aksine sürdürülebilirlik ilkelerine göre şekillendiği, kitle turizminin olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla ortaya çıkan turizm çeşidi olduğu ifade edilmiştir (Triarchi & Karamanis, 2017; Baytok vd, 2017).

Macleod (1998) alternatif turizmin tanımı için bazı ilkeler önermiş, Herms (2006) da bu ilkeleri aşağıdaki gibi geliştirmiştir:

- Alternatif turizmin temelinde yerel toplumla iletişim yer almalıdır.

- b) Alternatif turizm çevre ve doğaya duyarlı olmalı ve yerel kültür ile geleneklere saygı duyulmasına katkı sağlamalıdır.
- c) Alternatif turizm faaliyetleri destinasyonun taşıyabileceği kapasiteye göre planlanmalıdır (Triarchi & Karamanis, 2017).

Holden (1984)'e göre alternatif turizm, farklı toplulukların üyeleri arasında adil bir seyahat biçimini destekleyen bir süreçtir ve katılımcılar arasında karşılıklı anlayış, dayanışma ve eşitlik sağlamayı amaçlamaktadır. Diğer bir tanıma göre alternatif turizm doğa, sosyal ve toplumsal değerlerle uyumlu, ziyaretçilerin ve ziyaretçileri ağırlayanların karşılıklı etkileşim ve deneyim paylaşımına imkan veren bir turizm çeşidi olarak ifade edilmektedir (Smith & Eadington, 1992'den akt. Triarchi ve Karamanis, 2017).

Vagionis (2008)'e göre bir ülke ya da bir bölgenin ekonomik kalkınmasında turizm önemli sektörlerden biri ise, turizm ürünlerinin alternatif turizm faaliyetleri ile çeşitlendirilmesi çok uygun bir stratejidir. Birçok araştırmacı ve kuruluş, kitle turizmine alternatif olan turizm türlerinin yerel toplulukları sosyal ve çevresel olarak sürdürülebilir bir şekilde desteklediğini ileri sürmektedir.

Yukarıda yer verilen tanımlar incelendiğinde alternatif turizmde hedef destinasyondaki yerel halkla iletişim ve etkileşimle birlikte doğal ortam, çevre ve yerel kültüre duyarlılığın önemli olduğu görülmektedir. Bu kapsamda alternatif turizmin jenerik bir kavram olarak ekoturizm, agroturizm, kültür turizmi, kırsal turizm, doğa turizmi gibi turizm türlerini kapsadığı ifade edilmektedir (Triarchi & Karamanis, 2017).

Her ne kadar tanımlamalarda ve sınıflandırmalarda bazı farklılıklar olsa da alternatif turizm, kitle turizminin çevre üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmek, yerelin sosyo-kültürel değerlerini korumak, yerel ekonomiye katkı sağlamak ve en nihayetinde sürdürülebilir turizm hedeflerine ulaşmak amacıyla destinasyon yönetim organizasyonlarının çıkış kapılarından birisi olarak görülmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler de yukarıda değinilen bu amaçlarla birlikte değişen tüketici beklentilerini karşılamak, turizmde elde ettikleri geliri artırmak ve turizmde sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla alternatif turizm planlamaları yapmaktadırlar. Nitekim birçok ülke kitle turizminden ziyade sahip oldukları doğal ve kültürel değerleri temel alarak turizmde alternatif programlar geliştirmektedir (SBB, 2019; Vagionis, 2008; TKTB, 2020).

Ülkemiz, 1980'lerde yapılan yatırımlar ve sonrasında yaşanan gelişmelerle turizme yönelik hedeflerini güncelleyen bir ulusal politika yürütmektedir. Bir dönem kitle turizmi odaklı tanıtım ve pazarlama faaliyetleri yürütülse de 2004 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan "Türkiye'nin 2010 Yılı Turizm Vizyonu ve II. Hamle Dönemi" isimli raporda bu döneme kadar uygulanan turizm politikalarının tamamlandığı ve turizmde yeni bir dönemin başladığı vurgulanmıştır (Doğmuş, 2013). Buna göre Türkiye, deniz-kum-güneş üçlüsünden daha fazla turizm potansiyeline sahiptir ve turizmde alternatif ürünlerin geliştirilmesi için gerekli yatırımlar yapılmalıdır. 2007 yılında yayınlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te de turizm sezonunun 12 aya yayılmasında turizm ürünlerinin çeşitlendirilmesinin önemine değinilmiş ve bu kapsamda ilk olarak sağlık ve termal turizmi, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, ekoturizm, yayla turizmi ile kongre ve fuar turizminin geliştirileceği ifade edilmiştir (TKTB, 2020). 2019-2023 dönemini kapsayan 11.Kalkınma Planı'nda da turizm sektörünün öncelikli gelişim alanlarından biri olduğu, koruma-kullanma dengesi gözetilerek turizm planlamalarında değişen tüketici beklenti ve taleplerinin karşılanabilmesi için turizmde ürün çeşitliliğine odaklanılacağı vurgulanmaktadır (SBB, 2019).

Avrupa Birliği uyum süreciyle birlikte ülkemizde merkezi planlamalardan bölgesel planlamalara geçiş söz konusu olmuştur. Bu noktada 26 farklı bölgede kurulan kalkınma ajansları aracılığıyla bölgesel kalkınma odaklı çalışmalara başlanmış ve bölgesel önceliklere göre sektörel planlar hazırlanmıştır. Trakya Kalkınma Ajansı da bölgede önemli sektörlerden biri olan turizm sektörünün bölgedeki mevcut durumunu ve projeksiyonunu ortaya koymak amacıyla 2013-2023 yıllarını kapsayan Trakya Turizm Master Planını hazırlamıştır. Plan'da Trakya Bölgesi'nin sahip olduğu tarihi, doğal, kültürel ve gastronomi değerler analiz edilmiş, bölgede turizmde elde edilen gelirin artırılması için ulusal hedeflerle orantılı olarak altyapı eksikliklerinin tamamlanarak alternatif turizm türlerinin geliştirilmesine vurgu yapılmıştır. Bölgede kültür turizmi, inanç turizmi, kırsal turizm, ekoturizm, enoturizm, sağlık turizmi, gastronomi turizmi, spor turizmi gibi alternatif turizm türlerinin planlanması ve geliştirilmesinin turizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasına ve bölgenin turizmde elde ettiği gelirin artırılmasına yarar sağlayacağı ifade edilmiştir (Trakya Kalkınma Ajansı, 4).

3. Araştırma Metodolojisi

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Trakya Kalkınma Ajansı'nın hibe desteği verdiği projelerin bölge alternatif turizm pazarına yaptığı katkıyı ortaya çıkarabilmektir. Bu amaçla 2013-2019 yılları arasında Ajansın mali destek verdiği turizm projelerine yönelik ham veriler kuruma yapılan resmi başvuru sonucu elde edilmiştir. Ulaşılan ham veriler çözümlenerek amaca uygun 72 proje analiz edilmiştir.

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2013-2019 yılları arasında desteklenen 1951 proje oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına yönelik desteklenen 'turizm' konulu projeler ise örneklemi oluşturmaktadır. Bu kapsamda; tarama ve seçim kriterleri oluşturulmuştur. Bu kriterlere uyan 72 turizm projesine tespit edilmiş ve projelere ilişkin ayrıntılar sınıflandırılmış, veriler çeşitli başlıklarda tablolastırılmaya uygun hale getirilmiştir.

Tarama ve Seçim Ölçütleri

Araştırma kapsamında desteklenen projelerin depolandığı bilgi sistemindeki veriler çözümlenerek, amaca uygun olanların analiz edilebilmesi için kullanılan ölçütler şu şekildedir:

- Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2013-2019 yılları arasında mali destek programları kapsamında desteklenen turizm projeleri. (Teknik destek, doğrudan faaliyet desteği, fizibilite desteği ile güdümlü proje destekleri bu çalışmanın dışında tutulmuştur).
- Bu çalışmaya dahil edilen projeler aşağıda belirtilen ve kısaltması NACE şeklinde olan kriterlere göre tespit edilmiştir. NACE kavramı "Nomenclature des Activites Economiques dans la Communaute Europeenne" şeklinde açılımı olan Fransızca dilindeki kavramın kısaltmasıdır. Kavramın Türkçe karşılığı ise; Avrupa Birliği ekonomik faaliyetler sınıflandırılma sistemi şeklinde olup, buna uyan projeler faaliyet kısımları ve önceliklerine göre veri tabanına kaydedilmiş projelerdir.

NACE Faaliyet Kısımları:

- İnşaat
- Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri
- İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
- Eğitim
- İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
- Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor
- Diğer Hizmet Faaliyetleri

Öncelikler:

- Turizm sektöründe yenilikçi uygulamalarla hizmet kalitesi, pazarlama, kümelenme ve işbirliklerinin geliştirilmesi
- Doğal, tarihi, kültürel ve sosyal alanların turizm amaçlı kullanılmak üzere altyapılarının güçlendirilmesi
- Kültür ve turizmin gelişmesine, bölgenin tanıtımına yönelik girişim ve işbirliklerinin geliştirilmesi
- Turizm sektöründe yenilikçi uygulamalarla hizmet kalitesi, pazarlama, kümelenme ve işbirliklerinin geliştirilmesi
- Sosyo-kültürel altyapının iyileştirilerek yaşam kalitesinin geliştirilmesi
- Bölgede işbirliği ve dayanışma kültürünün güçlendirilmesi
- Bölgede turizm potansiyeli taşıyan yapı ve alanların üstyapılarının/altyapılarının güçlendirilmesi
- Mevcut ve alternatif turizm faaliyetlerinin/ürünlerinin geliştirilmesi
- Bölge içinde destinasyonların çeşitlendirilmesi ve yönetilmesi

Yukarıda yer verilen tarama ölçütlerine göre belirlenen projelerin incelenmesinde aşağıdaki 6 soruya yanıt verilmeye çalışılmıştır.

- 1) Trakya Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen projelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 2) Ajans tarafından desteklenen projelerin kurum bazlı dağılımı nasıldır?
- 3) Ajans tarafından desteklenen projelerin illere göre dağılımı nasıldır?
- 4) Ajans tarafından desteklenen projelerin proje uygulama sürelerine göre dağılımı nasıldır?
- 5) Ajans tarafından desteklenen turizm projeleri hangi alternatif turizm türlerinin gelişimini desteklemektedir?
- 6) Ajans tarafından desteklenen turizm projeleri sektöre hangi alanlarda katkı yapmıştır?

3.3. Araştırmanın Modeli ve Veri Toplama Tekniği

Araştırma geçmişte veya içinde bulunulan zamanda durumu var olduğu şekliyle betimleyen bir yaklaşım olan (Karasar,1984;82) genel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi; araştırılacak konu ile ilgili kayıt ve belgelerin amaca uygun şekilde incelenerek ayrıştırılmasına dayanan bir tekniktir. Bu teknikle araştırmanın amacına uygun bilgi ve belgeler farklı veri kaynaklarından toplanarak analiz edilmektedir (Karasar, 2007; Yıldırım & Şimşek, 2005).

3.4. Veri Analizi

Çalışma kapsamında Trakya Kalkınma Ajansı proje doküman arşivinden izinli olarak elde edilen 2012-2019 yılları arasında desteklenen proje bilgileri istatistiki paket programa aktararak sınıflandırılmış ve çeşitli kategorilerde tablolaştırılarak analiz edilmiştir. Bu aşamada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Krippendorff (1980)'e göre içerik analizi, bir mesajın içindeki verilerden yinelenebilir ve değerli çıkarımlar yapan bir araştırma tekniğidir. Bir başka ifadeyle ise içerik analizi; eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak

tanımlamaktadır (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Proje verileri; Mali Destek Programı (MDP) yılı, Yararlanıcı Adı, Projenin Adı, Beklenen Sonuçlar, Temel Faaliyetler ve Öncelikler başlıklarında yer alan tüm bilgiler değerlendirilerek sadeleştirilmiştir. Tarama ve seçim kriterleri oluşturularak, bu şartlara uyumlu 72 turizm projesi tespit edilmiştir. Bu projelerin veri tabanında yer alan tüm başlıklarında yer alan bilgi içerikleri, oluşturulan farklı kategorilerle eşleştirilmiş ve sonuçlar tablolar halinde derlenmiş ve yorumlanmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

4.1. Projelerin Yıllara Göre Dağılımı

Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2013-2019 yılları arasında desteklenen turizm projelerinin yıllara göre dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde 2019 yılında 22, 2013 yılında 14, 2015 ve 2018 yıllarında 10, 2014 yılında 9 ve 2016 yılında 7 projenin desteklendiği görülmektedir. 2016 yılından itibaren desteklenen proje sayısının artması hem bölgesel proje kültürünün yaygınlaşması hem de nihai hedefte sektörel katkı düzeyinin artmış olması bakımından önem taşımaktadır. 2016 yılındaki ülke siyasi gündemi sebebiyle 2017 yılında proje desteklemesi yapılmamış, 2018 yılından itibaren ise desteklenen proje sayısı artış yönünde ivme kazanmıştır.

Tablo 1: Desteklenen Projelerin Yıllara Göre Dağılımı (2013-2019)

Yıl	Proje Sayısı	%
2013	14	19,4
2014	9	12,5
2015	10	13,9
2016	7	9,7
2018	10	13,9
2019	22	30,5
Toplam	72	100

Kaynak: TKA verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.2. Desteklenen Projelerin Kurum Bazlı Dağılımı

Ajans tarafından desteklenen projelerin kurum bazlı dağılımına ilişkin verileri Tablo 2'de yer almaktadır. Buna göre 2013-2019 yıllarını kapsayan dönemde turizm projeleri kapsamında kamu kurumu/mahalli idarelerin 58 projesinin, STK'ların 8 projesinin ve özel sektör ve üniversitelerin 3'er projesinin desteklendiği görülmektedir. Desteklenen projelerin %80,5'inin kamu kurumu ya da mahalli idarelere ait olması ile bölgesel turizm pazarını

kamu işletmelerinin yönlendirdiği sonucu çıkarılabilmektedir. Benzer şekilde özel sektör ve üniversite projelerinin desteklenen projeler içerisinde oransal olarak düşük kaldığı görülmektedir. Kurumsal yapıda proje kültürünün hangi alanlarda yoğunlaştığı ve akademik camianın kalkınma ajansı projelerine bakış açısı; konunun akademik boyutunu ortaya çıkaracak şekilde incelenebilmesi bundan sonra yapılacak çalışmalar için önemlidir. Ayrıca özel sektör tarafından hem başvuru yapılan hem de desteklenen proje sayısının

arttırılması yönünde çalışmaların yapılması ile bölgedeki girişimcilik faaliyetleri olumlu yönde etkilenebilecektir.

Tablo 2: Hibe Desteği Verilen Projelerin Kurum Bazlı Dağılımı (2013-2019)

Kurum Türü	Proje Sayısı	%
Kamu Kurumu/Mahalli İdareler	58	80,5
STK	8	11,1
Özel Sektör	3	4,1
Üniversite	3	4,1
Toplam	72	100

Kaynak: TKA verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.3. Desteklenen Projelerin İllere Göre Dağılımı

Ajans tarafından desteklenen turizm projelerinin il bazlı dağılımı Tablo 3'te sunulmaktadır. Buna göre projelerin %43'ü Kırklareli'de, %34,7'si Edirne'de, %22,2'si ise Tekirdağ'da uygulanmıştır. Hibe desteği verilen iller sıralamasında Kırklareli ili desteklenen proje sayısının en yüksek olduğu görülmektedir. Bölgeyi oluşturan illeri alternatif turizm potansiyeli açısından değerlendirdiğimizde; Kırklareli'nin

özellikle kırsal turizm, ekoturizm, ileri yaş ve engelli turizmi ve gastronomi turizmi alanlarında, Edirne'nin ise kültür turizmi, gastronomi turizmi, sağlık turizmi alanlarında önemli potansiyeli olduğu söylenebilmektedir. Tekirdağ ili ise sağlık turizminde öne çıkan önemli bir destinasyondur. Bölgeyi oluşturan illerde öne çıkabilecek alternatif turizm türleri tamamen coğrafi konum açısından değerlendirme yapıldığında ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3: Hibe Desteği Verilen Projelerin İllere Göre Dağılımı (2013-2019)

İl	Proje Sayısı	%
Kırklareli	31	43.1
Edirne	25	34.7
Tekirdağ	16	22.2
Toplam	72	100

Kaynak: TKA verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.4. Desteklenen Projelerin Uygulama Süresi

Tablo 4'te desteklenen projelerin uygulama sürelerine yer verilmiştir. Buna göre projelerin çoğunluğunun ağırlıklı olarak 13-18 ay içerisinde tamamlandığı görülmektedir. Proje süresinin uzun olması; proje ile gerçekleştirilecek faaliyetlerin daha

fazla olması ve desteklenen projelerin yatırım projesi olması özelliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu şekilde proje ile yapılacak yatırımla planlanan faaliyetlerin ve proje sonuçlarının yaratacağı katma değerlerin daha yüksek olabileceği açıktır.

Tablo 4: Hibe Desteği Verilen Projelerin Uygulama Süresine Göre Dağılımı (2013-2019)

Proje Uygulama Süresi	Proje Sayısı	%
13-18 ay	48	66,67
6-12 ay	22	30,55
19-22 ay	2	2,78
Toplam	72	100

Kaynak: TKA verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.5. Desteklenen Projelerin Etkide Bulunacağı Öncelikli Alternatif Turizm Pazarı

Tablo 5'te Ajans tarafından destek verilen projelerin hangi alternatif turizm ürünlerine katkı sağladığı incelenmiştir. Buna göre kültür turizminin gelişimine katkı sağlayan projelerin sayısı 32 olmuştur. Bu sayıyı 19 projeyle ekoturizm, 8 projeyle deniz turizmi, 5 projeyle gastronomi turizmi, 3 projeyle sağlık turizmini destekleyen projeler takip etmektedir. Geri kalan 2 proje kırsal turizm, 1'er proje de inanç ve tarih turizminin gelişimine katkı sağlamaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Desteklenen projelerin farklı turizm türlerine katkıda bulunarak, bölgenin turistik marka değerini arttırdığı söylenebilmektedir. Örneğin 2013 yılında Trakya Turizm İşletmecileri Derneği tarafından hazırlanarak destek almaya hak kazanan "Trakya Bağ Rotası" projesi, bölgedeki 12 butik şarap üreticisini bir araya getirerek Trakya Bölgesi'nin enoturizm (şarap turizmi) ve gastronomi destinasyonu imajını geliştirmiş ve güçlendirmiştir (Turizminsisi, 2014). Proje, bölgede alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilirlik açısından örnek bir proje olmuştur. Uygulandığı dönemde 12 butik üreticiyle yola çıkmış, projenin başarılı bir şekilde sonuçlanmasıyla "Trakya Bağ Rotası" na 2019 yılından itibaren 6 üretici daha dahil olmuştur (Trakya Kalkınma Ajansı 5, 2020). Ayrıca bölgede enoturizm-gastronomi konseptiyle öne

çıkan butik otel yatırımları da son üç yılda artmıştır (Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü). Diğer bir örnek ise Kırklareli ilçelerinde desteklenen ekoturizm ve kırsal turizm projeleridir. Kırklareli İl Özel İdaresi tarafından 2014 yılında hazırlanan "Dupnisa Mağarası ve Yakın Çevresindeki Köylerin Eko-turizme Kazandırılması" projesi kapsamında Dupnisa Mağarası ve çevresi ekosistemine uygun olarak ıslah edilirken, mağaraya giden güzergah üzerindeki dört köyün içinde bazı iyileştirmeler yapılmıştır. 2015 yılında Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Kırklareli Demirköy İlçesi Hamdibey Turizm Köyü Sivil Mimari ve Sokak Sağlıklaştırma" projesiyle Demirköy ilçesinde bulunan Hamdibey köyündeki evler ve sokaklar özgün dokularına uygun olarak restore edilmiştir ve köyün altyapısı turizme hazır hale getirilmiştir. Yine 2015 yılı içerisinde Demirköy Doğayı Kültürel Değerleri Koruma ve Tanıtma Derneği (DEKAT) tarafından hayata geçirilen "Hamdibey Köyü Ve Sislioba Köyleri Ziyaretçi Merkezi Projesi" projesiyle Demirköy ilçesinde bulunan Hamdibey ve Sislioba köylerinde doğal ve mimari yapı düzenine uygun iki adet ziyaretçi merkezi kurulmuş, ziyaretçi merkezinde yöre mutfağının ve tarihi doğal dokusunun tanıtımı sağlanmıştır. Bu projelerle birlikte bölgenin turizm altyapısı geliştirilmiş ve ekoturizm ve kırsal turizm hazır hale getirilmiştir.

Tablo 5: Desteklenen Projelerin Katkı Sağladığı Alternatif Turizm Türlerine Göre Dağılımı

Turizm Çeşitleri	Proje Sayıları	%
Kültür turizmi	32	44,4
Ekoturizm	19	26,3
Deniz Turizmi	8	11,1
Gastronomi Turizmi	5	6,9
Sağlık Turizmi	3	4,1
Kırsal Turizm	2	2,7
Tarih turizmi	1	1,3
İnanç turizmi	1	1,3
Enoturizm	1	1,3
Toplam	72	100

Kaynak: TKA verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.6. Desteklenen Projelerin Turizm / Alternatif Turizm Pazarına Sağladığı Katkı

Desteklenen projelerin genel olarak turizm sektöründe ve alternatif turizm pazarında ortaya çıkaracağı etkiler başlıklar altında toplanmıştır. Ancak sadece konusu itibarıyla ilgili olduğu alanları değil, tüm destinasyonu etkilediği düşünüldüğünde projelerin etki değerinin yükseleceği bilinmektedir.

Desteklenen projelerin temel faaliyet alanlarına yönelik içeriklerine göre sağladıkları temel katkının %69,4'ü altyapı, üstyapı geliştirmeye yöneliktir. Sadece alternatif turizm türlerine değil turizm sektörünün bütününe 'ulaşılabilirlik' özelliği sağlayan altyapı ve üstyapı geliştirme faaliyetleri arasında restorasyon çalışmaları ve yenileme yatırımları da yer almaktadır.

Tablo 6: Turizm Sektörüne Sağladığı Katkı Yönünden Projelerin Dağılımı

Sağlanan Katkı	Proje Sayısı	%
Altyapı/üstyapıyı geliştirmek (Restorasyon-yenileme yatırımları dahil)	50	69,4
Mevcut destinasyonun tanıtımını yapmak	7	9,7
Bir turizm ürünü geliştirmek	7	9,7
Yeni destinasyon yaratmak	6	8,3
Etkinlik planlamak	2	2,7
Toplam	72	100

Kaynak: TKA verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Not: Bazı projeler birden fazla alana katkı sağlamıştır.

6. SONUÇ

Turizm, küresel ekonomide önemli bir sektör olmasının yanı sıra yerel/bölgesel kalkınmanın sağlanmasında da alternatif bir araç olarak görülmektedir (Neves, 2006). Bu nedenle ülkeler ya da bölgeler turizmden elde ettikleri geliri artırmak amacıyla altyapı yatırımlarının yanı sıra mevcut potansiyellerini değerlendirerek alternatif turizm türlerinin geliştirilmesine yönelmektedir. Bu durumun bir diğer nedeni de turistlerin değişen beklenti ve taleplerini karşılamaktır.

Ülkemizde kalkınma ajanslarının kurulmasıyla bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği mekanizmasının güçlendirilmesi hedeflenmiş ve bölgelerin stratejik önceliklerine göre tüm paydaşların aktif katılımıyla bölge planları hazırlanmıştır. Bölgesel kalkınmaya yön veren bu planlar her bölge için öncelikli alanları belirlemiş ve hedeflere ulaşmak için izlenmesi gereken yol haritasını ortaya koymuştur. 26 farklı bölgede yatırım projelerinin ağırlıklı olarak desteklediği gösteren diğer bir veri olmuştur. Yine Plan'da yer alan turizm çeşitlendirmesi amacına, ajans tarafından destek verilen projelerin katkı sağladığı görülmüştür. Bu kapsamda kültür turizmi,

faaliyet gösteren ajansların öncelikli sektörler farklılaşmakla birlikte turizmin birçok ajans için öncelikli sektörler arasında yer aldığı görülmüştür.

Bu çalışmaya desteklediği turizm projeleri açısından konu olan Trakya Kalkınma Ajansı da turizm sektörünü çalışma alanlarından biri olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda paydaşlarıyla Trakya Bölgesi Turizm Master Planı'nı hazırlayarak bölge için turizmde bir yol haritası oluşturmuştur. Bu çalışmada, 2013-2019 yılları arasında Trakya Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen 72 turizm projesi, bölgede turizm sektörünün gelişimine sağladığı katkı yönünden incelenmiştir. Veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde verilen desteklerin Trakya Turizm Master Plan'ında yer alan hedeflerle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Plan'da bölgenin turizm altyapısının geliştirilmesi hedefler arasında yer almaktadır. Projelerin %69,4'ünün altyapı/üstyapı yatırımlarına katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiş olması bu hedefe yönelik çalışmaların yapıldığını kanıtlamaktadır. Projelerin %77'sinin uygulama sürelerinin 12 ila 18 ay olması ekoturizm, kırsal turizm, enoturizm, deniz, gastronomi, sağlık, inanç ve tarih turizmi gibi alternatif turizm türlerinin geliştirilmesine yönelik projeler son 6 yılda desteklenmiştir.

Araştırmada ortaya çıkan bulgular çerçevesinde Trakya Kalkınma Ajansı'nın destek verdiği turizm projelerinin bölgedeki ilgili tüm paydaşların katılımlarıyla hazırlanan Trakya Turizm Master Planı ile uyumlu olduğu, destek verilen turizm projelerinin önceliklerinin bu doğrultuda belirlendiği görülmüştür. Bu doğrultuda desteklenen projelerin sonuçları ile ajans tarafından bizzat yürütülen turizm projelerinin etkileri bir bütün olarak incelendiğinde Trakya Kalkınma Ajansı'nın bölgede alternatif turizm pazarının gelişimine önemli bir katkısının olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akiş, E. (2011). Küreselleşme Sürecinde Bölgesel Kalkınma Yaklaşımındaki Gelişmeler Ve Bölgesel Kalkınma Ajansları. *Journal of Sociological Studies*. 0(44): 237-256.
- Alvarez, M.D., Ertuna, B., Ünalın, D. & Hatipoğlu, B. (2014), The Role of Regional Agencies: Tourism Development in Turkey, in Eduardo Fayos-Solà (eds.) *Tourism as an Instrument for Development: A Theoretical and Practical Study (Bridging Tourism Theory and Practice, Volume 5)*, Emerald Group Publishing Limited, pp.127-147.
- Baytok, A., Pelit, E. & Soybalı, H.H. (2017). Alternatif Turizm mi Turizmde Çeşitlilik mi? Kavramsal Bir Değerlendirme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Özel Sayı IV:1-14*.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. 2007. *Research methods in education*, 6th ed.,. New York, NY: Routledge.
- Doğmuş, E.O. (2013). Türkiye'de Turizm Çeşitlendirilmesi Politikaları: Antalya Örneği ve Manavgat'ta Golf Turizmi Yatırımları. *Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası*.
- Erdoğan, N. (2014). *Ekoturizm Turizm, Çevre ve Sürdürülebilirlik*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Eren, E. & Cideciğiller, A. (2011). Bölgesel Kalkınma Ajansları. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 69 (1-2) , 391-409.
- Gülbahar, O. (2009). 1990'lardan Günümüze Türkiye'de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1): 151-177.
- Herms, F. (2006). *Alternative forms on Gran Canaria (Alınmıştır Triarchi ve Karamanis, 2017)*.
- Holden, A. (1984). *Alternative Tourism: Report on the Workshop on Alternative Tourism with Focus in Asia*. Bangkok: ECTW.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*, Ankara: Hacettepe Taş Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 17. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to is Methodology*, Sage, Beverly Hills.
- Leksakundilok, A. (2004). *Community Participation in Ecotourism Development in Thailand*. Erişim Tarihi: 20.09.2020
<https://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/handle/2123/668/adt-NU20050909.15473601front.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Macleod, D. V. L (1998) *Alternative tourists: A comparative analysis of meaning and impact*. In W. Theobald (Ed.), *Global Tourism: The Next Decade*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Neves, P. (2006). *Tourism Towards Sustainable Regional Development*. Yüksek Lisans Tezi. Stokholm, S.54.
- Öztürk Y. ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 183-195.
- Polat, E. & Yılmaz, G. (2014). Kalkınma Ajanslarının Turizmin Gelişmesindeki Önemi: Güney Marmara Kalkınma Ajansı Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 9(1):137-160.
- Resmi Gazete, 15.07.2018
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715-1.pdf> Erişim: 10.05.2020
- SBB (2019). *Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 11.Kalkınma Planı*. (2019).<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf> Erişim: 14.05.2020
- Smith, V. & Eadington, W. (1992). *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. <https://doi.org/10.9783/9781512807462>.
- TKTB Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020), *Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2023* Erişim: 20.11.2020
<https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0>
- Tosun, C., Timothy, D.J. & Öztürk, Y. (2003). *Tourism Growth, National Development and Regional Inequality in Turkey*, *Journal of Sustainable Tourism*, 11:2-3: 133-161.
- Trakya Kalkınma Ajansı 1, (Trakya Kalkınma Ajansı). <https://www.trakyaka.org.tr/tr/33165/Hakkimizda> Erişim: 14.05.2020
- Trakya Kalkınma Ajansı 2, (Trakya Kalkınma Ajansı). https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/41067/xfiles/00_2020_Yili_TrakyaKA_CP_Ozeti_13_03_2020.pdf Erişim: 14.05.2020
- Trakya Kalkınma Ajansı 3, (Trakya Kalkınma Ajansı). <https://www.trakyaka.org.tr/tr/33230/Faaliyet-Raporlari> Erişim: 14.05.2020
- Trakya Kalkınma Ajansı 4, (Trakya Kalkınma Ajansı). https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33089/xfiles/Trakya_Bolgesi_Turizm_Master_Planı.pdf Erişim: 14.05.2020
- Trakya Kalkınma Ajansı 5 (Trakya Kalkınma Ajansı). https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33243/xfiles/2017_ara.pdf
- Trakya Kalkınma Ajansı 6 (Trakya Kalkınma Ajansı). https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/41698/xfiles/saglik_turizmi.pdf
- Triarchi, E. & Karamanis, K. (2017). *Alternative Tourism Development: A Theoretical Background*. *World Journal of Business and Management*. 3(1): 35-54.
- Turizmin Sesi. <https://turizminsesi.blogspot.com/2014/02/turkiyenin-yeni-eno-ve-gastronomi.html> Erişim:20.05.2020

TÜSİAD (2019). Turizmde Dönüşüm Senaryoları Raporu. TTYD-TUSİAD, 1-64.

Vagionis, N. (2008). Alternative tourism in Bulgaria, Erişim: 20.10.2020.
https://www.researchgate.net/publication/242395292_Alternative_tourism_in_Bulgaria_diversification_an

d_sustainability/link/00b7d52cfb8ddeb69000000/download

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.